

Praktiske aspekter: Ethiske og metodiske overvejelser

Erik Gahner Larsen

Adfærdsoorienteret offentlig politik

Evaluering af spørgeskema

- I fik et spørgeskema forrige uge

1. Hvad synes I om det?

- Fagligt
 - Valg af spørgsmål, svarmuligheder m.v.
- Praktisk
 - For langt?
 - For besværligt?

2. Hvad synes I om det rent etisk?

- Hvilke forbehold skal der tages?

Dagsorden

- Etik
 - Overordnet
 - Eksperimenter
- Libertariansk paternalisme
- Diskussion af nudging
 - Kritikpunkter
 - Eksempler
- Borgernes opbakning til nudging

Supplerende undervisningsaktivitet: kandidat

- Nu: Lokale booket til mandag den 19. juni kl. 10-13
- Hvornår vil det passe flest muligt?

Evaluering af faget

- Evaluering af Adfærdsorienteret offentlig politik
- Afsluttet: Ikke længere muligt at besvare spørgeskemaet
 - Hvis du ikke fik givet feedback: send gerne en mail, hvis der er noget vigtigt
- Næste uge: Opsamling på feedback

Undervisningsgange

- 14. **Praktiske aspekter: Etiske og metodiske overvejelser**
- 15. Praktiske aspekter: Opsummering og eksamen

Pensum til i dag

- ▶ Sunstein og Thaler (2003): *Libertarian Paternalism Is Not an Oxymoron* (44 sider)
- ▶ *Benjamin og Laibson (2003): Good Policies For Bad Governments: Behavioral Political Economy* (41 sider)

Opsummering: Metode og den politiske beslutningsproces

- ▶ Forskellige metodiske tilgange
 - ▶ Guldstandard: Randomiserede kontrollerede forsøg
- ▶ Effektive offentlige politikker
 - ▶ Forskellige kriterier
 - ▶ Forskellige udfordringer
- ▶ Udfordringer i forhold til bestemte metoder
 - ▶ Politisk opbakning
 - ▶ Datakvalitet
 - ▶ Replikation og reproducerbarhed

Etik: Overordnet

- ▶ Samfundsvidenskaberne: forskning med og om mennesker
- ▶ Ethiske principper
 - ▶ Respekt for personer der deltager
 - ▶ Til fordel for deltagerne
 - ▶ Retfærdighed
- ▶ Husk især:
 - ▶ Debriefing
 - ▶ Anonymitet

Etik: Eksperimenter

- ▶ Mange af de studier vi læser anvender eksperimenter
- ▶ Hvilke spørgsmål er i særdeleshed relevante, når det handler om eksperimenter?
 - ▶ Randomisering
 - ▶ Nogen får *ikke* et stimuli/en bestemt politik
 - ▶ Ikke dem med det største behov der får et stimuli
- ▶ Forskellige måder at imødekomme etiske udfordringer ved randomisering
 - ▶ Regelbaseret tildeling af stimuli baseret på behov
 - ▶ Information til deltagerne, transparent randomisering

Etik: *Libertariansk* paternalisme

- ▶ Libertarianisme
 - ▶ Beslægtet med liberalisme
 - ▶ Mennesker ved bedst, hvad der er bedst for dem selv
 - ▶ De bedste til at træffe valg, er borgerne selv
 - ▶ Offentlige politikker: maksimere borgerens frihed til at vælge
 - ▶ Princip: Ingen valgmuligheder skal fjernes

Etik: Libertariansk *paternalisme*

- ▶ Paternalisme
 - ▶ Andens forvaltning af de beslutninger, der angår en selv
 - ▶ Mennesker træffer ikke valg, der er gode for dem
 - ▶ Borgerne træffer ikke valg, der er i deres *egen* interesse
 - ▶ Offentlige politikker: maksimere borgerens velfærd
 - ▶ Paternalisme \neq tvang
 - ▶ Princip: Borgere brug for hjælp til at opnå det de gerne vil have

Etik: Libertariansk paternalisme

- ▶ Thaler og Sunstein: “we are not for bigger government, just for better governance”
 - ▶ Thaler og Sunstein (2003): Libertarian Paternalism
- ▶ Nudging er libertariansk paternalisme
 - ▶ *Libertariansk* fordi valg ikke er blokeret, gjort betydeligt sværere eller på anden måde forhindret
 - ▶ *Paternalistisk* fordi der arbejdes med at påvirke borgerens valg til det bedre (som vurderet af dem selv)
- ▶ Eksempler?

Skal vi diskutere etik i dette fag?

- ▶ Sunstein (2016, 199): The Ethics of Influence: Government in the Age of Behavioral Science
 - ▶ “It is pointless to raise ethical objections to nudges and choice architecture as such. Human beings cannot live in a world without them. Social norms nudge, and society cannot exist without social norms”
 - ▶ “Such norms influence us every day, even when we do not notice them. They can emerge without any involvement from political actors, but the law has an expressive function, and what it expresses influences the content of norms.”

Nudge. Må man spise, ryge og drikke sig ihjel?

'Nudge' er et nyt begreb, som vinder indpas i sundhedspolitikken. Bag begrebet ligger en forestilling om, at man kan forene liberalisme med traditionel paternalisme.

ANALYSE

Kan liberalisme og paternalisme forenes? Det hævder to amerikanske, der har udmærket begrebet 'nudge' for at beskrive en metode, hvor det offentlige eller andre, som vil borgere det godt, nærmest skubber dem til at vælge at handle i en sundhedsgavlig - eller i andre henseender for dem selv gunstig - retning.

SIGNILD VALLGÅRD

Metoden bliver fremstillet som et columbusæg, hvor man kan opnå adfærdsendrin-

ger uden at indskrænke menneskers frihed.

De to ophavsændt til begrebet, jurist Cass R. Sunstein og økonom Richard Thaler, har vundet gehør for deres ideer. Den første er rådgiver for præsident Barack Obama og den anden for premierminister David Cameron. I Danmark er et netværk etableret med det formål at fremme brugen af nudge. Dansk Nudgingnetværk.

De to amerikanske professorer kalder metoden liberalistisk paternalisme og hævder, at den er forenelig med liberale idealer om frihed og autonomi. Den er beskrevet i en bog med titlen 'Nudge: Improving decisions about health, wealth, and happiness'.

DET PROBLEM, som nudge søger at løse, er, at mennesker ikke altid vælger det, som er bedst for dem selv. De er usikrede og upmærksomme; de ved ikke altid, hvad de vil; de gør det, der ligger lige for, osv. og derfor skal de have lidt hjælp.

Det kan ske ved, at kantiner og supermarkeder er organiseret, så det sunde er nemt tilgængeligt, mens man skal lede efter eller gå ekstra skridt for at finde det usunde. Nudge kan også fungere ved, at

det sunde og gode er det valg, som ikke kræver stillingtagen. Leks, at man aktivt skal fravælge at blive organ donor. Det handler således bl.a. om at påvirke

Hvordan besværligt skal det være at vælge usundt, uden at man kan sige, at det frie valg er begrænset?

den adfærd, vi vælger mere eller mindre automatisk, uden at tænke over den. De, som ved, hvad der gør menneskers liv lettere, bedre, længere og lykkeligere, skal indrette omgivelserne, så de vælger det rigtige. De valg, der nuddes til, skal ifølge forfatterne være dem, som forårsager mindst mulig skade. Der skal heller ikke bruges tvang for at ændre menneskers adfærd. Grænsen mellem tvang og frivillighed er dog flydende. Der står ikke, hvordan man finder ud af, hvem der skal tildeles opgaven at indrette menneskers omgivelser på den bedst tænkelige måde.

Forfatterne forsvare deres metode, mod liberal kritik, ved, at havde, at der ikke er nogen alternativer. Der vil altid væ-

re nogle, som indretter vores omgivelser og dermed påvirker vores adfærd. Derfor er det bedre, at det sker ud fra ønsket om at gøre borgerne end ud fra en markedslogik eller slet ingen logik.

KAN NUDGE forenes med liberale idealer? Der er næppe tvivl om, at de, som synes, at paternalisme er berettiget, ikke har de store problemer med nudge. Men hvad med liberale? Forfatterne selv gør meget ud af at forsvare metoden mod kritik fra liberal side - også af den grund kan det være værd at overveje, om de har ret i, at den kan forenes med liberale idealer. Det vil jeg hævde, at den ikke kan, af følgende grunde:

For det første vil man påvirke automatiseret adfærd, dvs. det, man gør, uden at tage stilling. En sådan påvirkning er meget svær at væge sig imod. De siger, at de nye metoder er bedre og - må man formode - mere forenelig med valgfrihed end ordre, forskrifter og forbud. Men man kan spørge, om skilt styring indebærer mere respekt for autonomi end en, som er så synlig, at det er muligt at gøre modstand?

For det andet vil mange liberale hævde, at mennesker selv bedst ved, hvad det

er godt for netop dem. Alle er ikke enige om, hvad værdi er. De, som arbejder med sundhedsfremme, vil måske vægte sundhed højere end mange andre, som vil være parate til at risikere deres sundhed for at opnå nydelse, spænding eller politiske og religiøse mål.

Andre liberale vil nok være enige i, at mennesker måske vælger mindre klokt, også i forhold til deres egne ønsker, men at friheden til at vælge er så vigtig, at den ikke skal begrænses af denne grund.

FOR DET TREDJE kan nudge - hvis det er synligt for mennesker, hvad der er de rigtige valg - være med til at forringe menneskers samlede velfærd. Det kan for eksempel ske, når kunder opbyges om kalorierehold i maden, som amerikanske restauranter skal gøre. Man kan ikke ændre sin adfærd, kan oplysningen bidrage til dårlig samvittighed, hvilket næppe forbedrer velfærd. Endnu være kan skræmmende advarler og ubehagelige billeder på tobaksprodukter virke.

For det fjerde skal man afgøre, hvor grænsen går mellem frit valg og utilbørlig styring. Hvor besværligt skal det være at vælge det usunde, uden at man kan sige, at det frie valg er begrænset.

Pointen med dette er ikke at hævde, at nudge er uacceptabelt i sig selv - blot at det er uacceptabelt for et liberalt ståsted. Måske kunne nudge give anledning til at overveje, om paternalisme er så dårligt endda. Paternalisme er især inden for sundhedsområdet stort set kun omfattet som umyndiggørende, mens den faderlige omsorg, som også omfattes af begrebet, ikke anerkendes.

Autonomi og valgfrihed ses hovedsageligt som goder, mens den usikkerhed hos borgerne, de kan give anledning til, sjældent nævnes, lige så lidt som den ansvarsforflygtelse, den kan være udtryk for hos politikere og andre.

HVIS SPREDNINGEN af ideerne om nudging kan medføre en diskussion om, hvornår og i hvilke situationer en sådan form for paternalistisk omsorg er at foretrække, gør det nu heller ikke noget. Man skal bare ikke bilde sig ind, at denne i sig selv vil løse modsætningen mellem liberalisme og paternalisme.

analyse@polit.dk

Signild Vallgård, professor, Institut for Folkesundhedsvidenskab, Københavns Universitet.

Figure 1: Politiken, 22. januar 2012

Diskussion af nudging

- ▶ Tre primære bekymringer

1. Transparens

- ▶ Staten manipulerer borgerne til at gøre noget uden at borgerne ved det
- ▶ Staten tilbageholder information omkring hvad der bliver gjort

2. Effektivitet

- ▶ Små ændringer, store effekter?
- ▶ Hvis store effekter, er det så libertariansk paternalisme?

3. Ansvarlighed

- ▶ Hvordan skal man holde politikerne ansvarlige for nudging?
- ▶ Hvordan ved man om politikerne har gjort deres arbejde godt?
- ▶ Demokratisk kontrol; relateret til transparens

Diskussion af nudging: kritikpunkter

1. Beskytter ikke borgernes frihed (Rebonato 2014)
2. Påvirker borgernes evne til at træffe beslutninger (Klick og Mitchell 2016)
3. Fører til en glidebane i forhold til offentlig kontrol (Rizzo og Whitman 2008)
4. Udviser disrespekt i forhold til borgerne som irrationelle (Hausman og Welch 2010)
5. Giver borgerne mindre autonomi og personlig integritet (Grüne-Yanoff 2012; Schubert 2015)

Diskussion af nudging: kritikpunkter

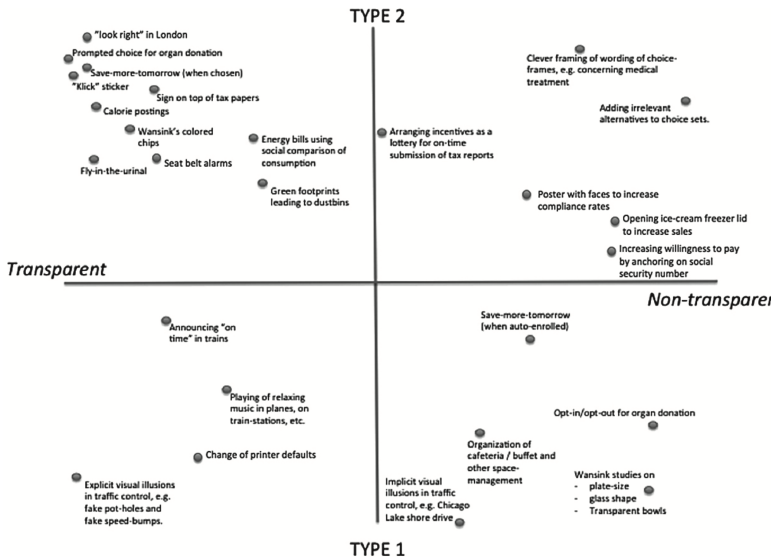
6. Manipulerer borgernes (Hansen og Jespersen 2013)
7. Overser dybere, strukturelle grunde til sociale problemer (Leggett 2014)
8. Fremmer en neoliberal agenda (Jones et al. 2010)
9. Giver mindre velfærd (Qizilbash 2012)
10. Tager ikke højde for vigtigheden af lovgivning (Lepenies og Malecka 2015)

Er der forskel på nudges?

- ▶ Hansen og Jespersen (2013): Nudge and the Manipulation of Choice: A Framework for the Responsible Use of the Nudge Approach to Behaviour Change in Public Policy
- ▶ Interventioner er forskellige på to dimensioner
 1. Transparens
 - ▶ Transparens eller ikke-transparens
 2. Kognitiv mekanisme
 - ▶ System 1 eller System 2

	<i>Transparent</i>	<i>Non-transparent</i>
<i>System 2 thinking</i>	Transparent facilitation of consistent choice	Manipulation of choice
<i>System 1 thinking</i>	Transparent influence (technical manipulation) of behavior	Non-transparent manipulation of behavior

Figur 2: Forskellige typer af interventioner

Figur 3: Forskellige typer af interventioner, eksempler

Er der forskel på nudges? Private og offentlige nudges

- Schmidt (2017): The Power of Nudges
- Private nudges (bruges af virksomheder)
 - Får os til at:
 - Stifte mere gæld
 - Blive overvægtige
 - Spise sukker
 - Ryge
- Nudging kan give *mere* autonomi
 - Demokratisering af nudges; ikke kun “private” nudges
 - Nudges i offentlig politik kan give mere information til borgerne
 - Hvis transparent og underlagt demokratisk kontrol

Hvornår er manipulation ok?

- ▶ Sunstein (2015): Fifty Shades of Manipulation
- ▶ Argument: Der er forskel på manipulation; nogle gange kan det accepteres - andre gange ikke

	Benign and informed	Malign or uninformed
Not highly manipulative	Acceptable on welfare grounds; might be acceptable by reference to autonomy or dignity	Unacceptable
Highly manipulative	Acceptable on welfare grounds; objectionable on grounds of autonomy and dignity	Highly unacceptable

Figur 4: Evaluering af manipulation

Eksempel: Toiletobservationer

- ▶ Middlemist et al. (1976): Personal space invasions in the lavatory
- ▶ Hvornår må man observere andre borgeres adfærd?
- ▶ “In a field experiment conducted in a men’s lavatory at a midwestern U.S. university, subjects were randomly assigned to one of three levels of interpersonal distance. Men who entered a threeurinal lavatory to urinate were forced to use the leftmost urinal. A confederate was placed immediately adjacent to the subject, one urinal removed, or was absent from the lavatory. An observer stationed in a toilet stall timed the delay and persistence of micturation.”

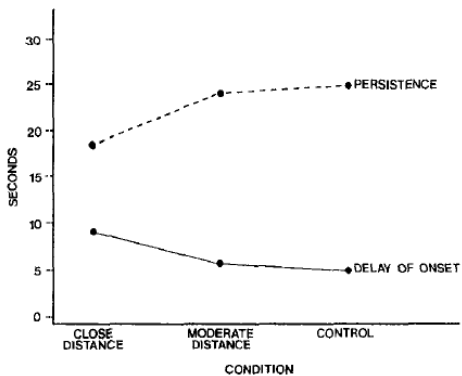

FIGURE 1. Micturation times.

Figur 5: Resultater

Eksempel: Valgdeltagelse

- ▶ Hvornår må forskere gå ud og ændre/påvirke virkeligheden?
 - ▶ Må forskere påvirke vælgerne?
- ▶ Er det OK at gennemføre GOTV-eksperimenter?
 - ▶ GOTV: Når man forsøger at få flere til at stemme (ikke *hvad* de stemmer på)
 - ▶ Hvornår er det mere acceptabelt?
- ▶ Hvilke etiske udfordringer er der forbundet med dette?

Eksempel: Valgdeltagelse

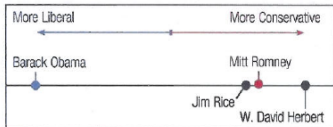

2014 Montana General Election Voter Information Guide

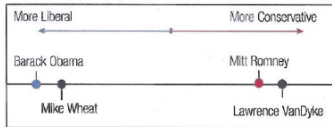
Election Date: November 4, 2014

Nonpartisan Supreme Court Justice #1 Race

Nonpartisan Supreme Court Justice #2 Race

For more information on how these figures were created, please see <http://data.stanford.edu/dime>. Please note that this guide is non-partisan and does not endorse any candidate or party. This guide was created as part of a joint research project at Stanford and Dartmouth.

Paid for by researchers at Stanford University and Dartmouth College, 616 Serra Street, Stanford, CA 94305

Take this to the polls!

Figur 6: Stimuli

Eksempel: Skal det være lovpligtigt at stemme?

- ▶ Elliott (2017): Aid for Our Purposes: Mandatory Voting as Precommitment and Nudge
- ▶ Mange borgere vil gerne stemme, men får ikke taget sig sammen og gjort det
 - ▶ A la: Mange borgere vil gerne tabe sig, men får ikke taget sig sammen og gjort det
 - ▶ Kan de to problemstillinger sammenlignes?
 - ▶ For de borgere der *ikke* vil stemme: et nudge der sørger for, at borgeren beskytter deres egeninteresser
 - ▶ Herunder at overvåge politikerne

Hvad synes borgerne om nudging?

- Reisch og Sunstein (2016): Do Europeans like nudges?
- Spørgeskemaundersøgelse i seks lande
 - Danmark, England, Frankrig, Tyskland, Italien og Ungarn
- Spørgsmål om opbakning til forskellige politiske tiltag
 - 15 “nudges”

De 15 politiske tiltag

1. Kalorieinformation i restaurantkæder (som McDonald's og Burger King)
2. Trafiksignalsymboler på madprodukter (grønne mærker på sund mad, gule mærker på hverken sunde eller usunde og røde mærker på usunde)
3. Opfordring til at el-leverandører lader grønne tiltag være standardvalg
4. Krav til at folk tager stilling til organdonation når de får deres kørekort
5. Krav til at supermarkeder placerer sunde produkter på prominente og synlige steder

De 15 politiske tiltag

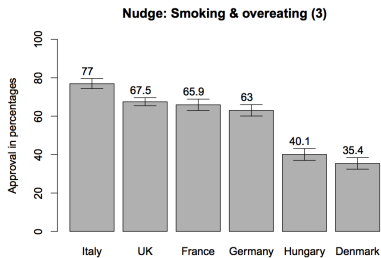
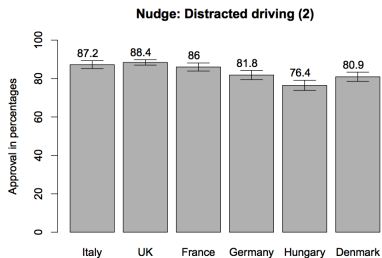
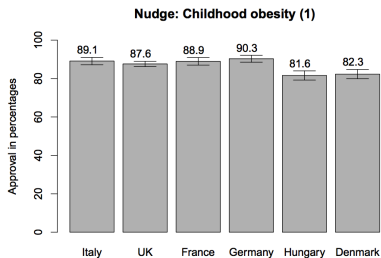
6. En oplysningskampagne der består af grafiske billeder og historier om trafikuheld for at få folk til at køre bil, når de kører bil
7. En oplysningskampagne til forældre med information der kan få dem til at træffe sundere valg for deres børn
8. Krav til at biografer sender *subliminale* reklamer med henblik på at forhindre rygning og indtag af usunde produkter
9. Et standard kulstofudledningsgebyr på 10 euro på hver flybillet (som kan fravælges)
10. Et krav til at produkter med meget salt informerer herom samt at det er usundt at indtage for meget salt

De 15 politiske tiltag

11. En automatisk donation på 50 euro til Røde Kors (eller et andet godt formål) på ens selvangivelse man kan fravælge
12. Krav til at biografer sender oplysningskampagner der opfordrer folk til ikke at ryge og spise usundt
13. Krav til at el-leverandører lader grønne tiltag være standardvalg
14. Krav til at der ikke er noget slik ved kassen i supermarkeder
15. Krav til at kantiner i offentlige institutioner har en kødfri dag om ugen

		IT	UK	FR	DE	HU	DK
1	Requiring calorie labels in chain restaurants	86	85	85	84	74	63
2	Requiring traffic light labels signaling healthiness of food	77	86	74	79	62	52
3	Encouraging defaulting customers into green energy providers	76	65	61	69	72	63
4	Law requiring active choice regarding organ donation on obtaining the driver's license	72	71	62	49	54	62
5	Law requiring supportive choice architecture for healthy food in large grocery stores	78	74	85	63	59	48
6	Public education campaign with vivid pictures against distracted driving	87	88	86	82	76	81
7	Public education campaign for parents promoting healthier food for their children to fight childhood obesity	89	88	89	90	82	82
8	Requiring subliminal advertising in movie theatres against smoking and overeating	54	49	40	42	37	25
9	Requiring airlines charging their customers a carbon emission compensation fee	40	46	34	43	18	35
10	Requiring industry to put warning labels on food with high salt content	83	88	90	73	69	69
11	Default citizens to donate 50 Euro for the Red Cross on tax return	48	25	29	23	37	14
12	Requiring movie theatres running information campaigns against smoking and overeating	77	67	66	63	40	35
13	Requiring energy providers to default customers into green energy	74	65	57	67	65	55
14	Requiring sweet-free cashier zones in supermarkets	54	82	75	69	44	57
15	Requiring one meat-free day in public canteens	72	52	62	55	46	30

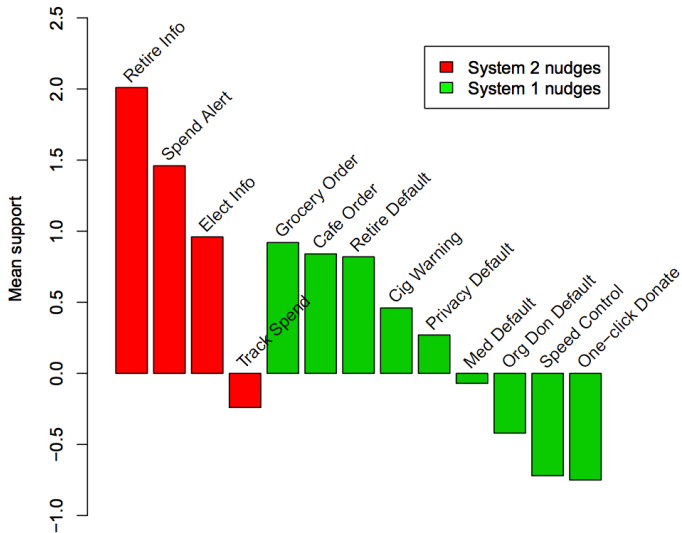
Figur 7: 15 politiske tiltag, opbakning

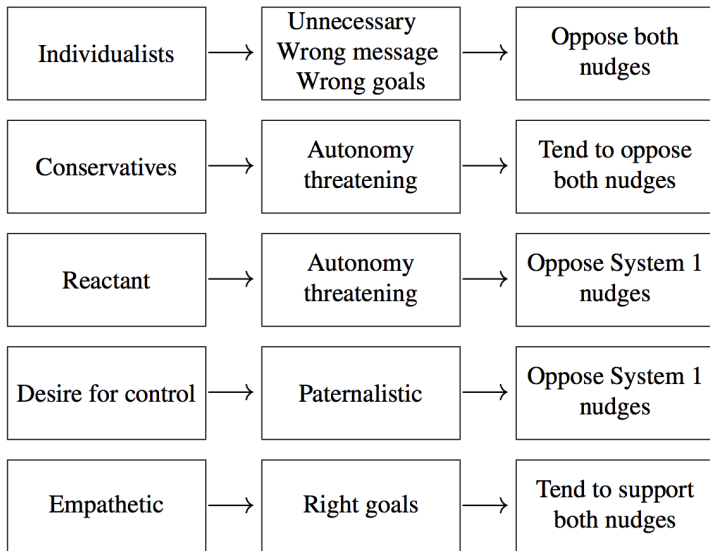
Figur 8: Opbakning til forskellige nudges

Opbakningen til nudges: forskellige forklaringer

- Jung og Mellers (2016): American attitudes toward nudges
- Sondring mellem System 1 og System 2 nudges
 - System 1 nudges: eksempelvis standardvalg
 - System 2 nudges: eksempelvis påmindelser
- Større opbakning til System 2 nudges
- Forskellige forklaringer og grunde til opbakningen til nudges

Figur 9: Opbakning til System 1 og System 2 nudges

Figur 10: Forklaring på opbakning til System 1 og System 2 nudges

Opsummering

- Etiske aspekter vigtige!
 - Især i samfundsvidenskaberne
- Libertariansk paternalisme - og nudging - kan diskuteres
 - Flere forskellige kritikpunkter
 - Normative omkostninger
 - Transparens
 - Autonomi/personlig integritet

Næste gang

- ▶ Praktiske aspekter: Opsummering og eksamen
- ▶ Onsdag den 17. maj, kl. 16.15-18.00, lokale U53
- ▶ Pensum
 - ▶ Thaler (2016): Behavioral Economics: Past, Present and Future (22 sider)
 - ▶ *Thaler og Sunstein (2008): A Dozen Nudges, kapitel 14 (8 sider)*
 - ▶ *Thaler og Sunstein (2008): Objections, kapitel 15 (18 sider)*
 - ▶ *Thaler og Sunstein (2008): The Real Third Way, kapitel 16 (2 sider)*